

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമാസമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ യുദ്ധകാണ്ഡേ

॥ വിംശഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

|| വിംശഃ സർഗഃ ||

ശാർദൂലപ്രേരണയാ രാവണേന ശുകം ദൂതീകൃത്യ തദ്യാരാ
സുഗ്രീവസവിധേ സന്ദേശസ്യ പ്രേഷണം, തത്ര വാനരകൃതാ തദീയാ
ദുരവസ്ഥാ, ശ്രീരാമസ്യാനുഗ്രഹേണ തസ്യ ക്ലേശതോ മോക്ഷണം
സുഗ്രീവേണ ച രാവണം പ്രത്യുത്തരദാനം

തതോ നിവിഷ്ടാം ധൃജിനീം
സുഗ്രീവേണാഭിപാലിതാം |
ദദർശ രാക്ഷസോദ്ഭൃത്യ
ശാർദൂലോ നാമ വീര്യവാൻ || 6.20.1 ||

ചാരോ രാക്ഷസരാജസ്യ
രാവണസ്യ ദുരാത്മനഃ |
താം ദൃഷ്ട്വാ സർവതോവ്യഗ്രാം
പ്രതിഗമ്യ സ രാക്ഷസഃ || 6.20.2 ||

ആവിശ്യ ലങ്കാം വേഗേന
രാജാനമിദമബ്രവീത് |
ഏഷ വൈ വാനരർക്ഷൗഘോ
ലങ്കാം സമഭിവർതതേ || 6.20.3 ||

അഗാധശ്ചാപ്രമേയശ്ച
ദ്വിതീയ ഇവ സാഗരഃ |

പുത്രൗ ദശരഥസ്യേമൗ
ഭ്രാതരൗ രാമലക്ഷ്മണൗ || 6.20.4 ||

ഉത്തമൗ രൂപസമ്പന്നൗ
സീതായാഃ പദമാഗതൗ |
ഏതൗ സാഗരമാസാദ്യ
സന്നിവിഷ്ടൗ മഹാദ്യുതേ || 6.20.5 ||

ബലം ചാകാശമാവൃത്യ
സർവതോ ദശയോജനം |
തത്ത്വദ്ഭൂതം മഹാരാജ
ക്ഷിപ്രം വേദിതുമർഹസി || 6.20.6 ||

തവ ദൂതാ മഹാരാജ
ക്ഷിപ്രമർഹന്തി വേദിതും |
ഉപപ്രദാനം സാന്ത്വം വാ
ഭേദോ വാത്ര പ്രയുജ്യതാം || 6.20.7 ||

ശാർദൂലസ്യ വചഃ ശ്രുത്വാ
രാവണോ രാക്ഷസേശ്വരഃ |
ഉവാച സഹസാ വ്യഗ്രഃ
സമ്പ്രധാർയാർഥമാത്മനഃ |
ശൂകം സാധു തദാ രക്ഷോ
വാക്യമർഥവിദാം വരം || 6.20.8 ||

സുഗ്രീവം ബ്രൂഹി ഗത്വ്വിശു
രാജാനം വചനാൻമമ |
യഥാസന്ദേശമക്ലീബം
ശ്ലക്ഷ്ണയാ പരയാ ഗിരാ || 6.20.9 ||

ത്വം വൈ മഹാരാജകുലപ്രസൂതോ
 മഹാബലശ്ചർക്ഷരജഃസുതശ്ച |
 ന കശ്ചനാർഥസ്സവ നാസ്സ്യനർഥ -
 സ്സമാപി മേ ഭ്രാതൃസമോ ഹരീശ || 6.20.10 ||

അഹം യദ്യഹരം ഭാർയാം
 രാജപുത്രസ്യ ധീമതഃ |
 കിം തത്ര തവ സുഗ്രീവ
 കിഷ്കിന്ധാം പ്രതി ഗമ്യതാം || 6.20.11 ||

നഹീയം ഹരിഭിർലങ്കാ
 പ്രാപ്തും ശക്യാ കഥഞ്ചന |
 ദേവൈരപി സഗന്ധർവൈഃ
 കിം പുനർനരവാനരൈഃ || 6.20.12 ||

സ തദാ രാക്ഷസേന്ദ്രേണ
 സന്ദിഷ്ടോ രജനീചരഃ |
 ശുകോ വിഹംഗമോ ഭൂത്യാ
 തൂർണമാപ്സുത്യ ചാഞ്ചരം || 6.20.13 ||

സ ഗത്യാ ദൂരമധ്യാന -
 മൂപർയുപരി സാഗരം |
 സംസ്ഥിതോ ഹ്യഞ്ചരേ വാക്യം
 സുഗ്രീവമിദമബ്രവീത് || 6.20.14 ||

സർവമുക്തം യഥാദ്വിഷ്ടം
 രാവണേന ദൂരാത്മനാ |
 തത് പ്രാപയന്തം വചനം
 തൂർണമാപ്സുത്യ വാനരാഃ || 6.20.15 ||

പ്രാപദ്യന്ത തദാ ക്ഷിപ്രം
 ലോക്സം ഹന്തും ച മുഷ്ടിഭിഃ |
 സർവൈഃ പ്ലവംഗൈഃ പ്രസഭം
 നിഗൃഹീതോ നിശാചരഃ || 6.20.16 ||

ഗഗനാദ് ഭൂതലേ ചാശു
 പ്രതിഗൃഹ്യാവതാരിതഃ |
 വാനരൈഃ പീഡ്യമാനസ്തു
 ശുകോ വചനമബ്രവീത് || 6.20.17 ||

ന ഭൂതാൻ ഘ്ലന്തി കാകുത്സ്മ
 വാർയന്താം സാധു വാനരാം |
 യസ്തു ഹിത്യാ മതം ഭർതുഃ
 സ്വമതം സമ്പ്രധാരയേത് |
 അനുകൂതവാദീ ഭൂതഃ സൻ
 സ ഭൂതോ വധമർഹതി || 6.20.18 ||

ശുകസ്യ വചനം രാമഃ
 ശ്രുത്യാ തു പരിഭേദിതം |
 ഉവാച മാവധിഷ്ടേതി
 ഘ്ലതഃ ശാഖാമൃഗർഷഭാൻ || 6.20.19 ||

സ ച പത്രലഘുർഭൂത്യാ
 ഹരിഭിർഭർശിത്യേഭയേ |
 അന്തരിക്ഷേ സ്ഥിതോ ഭൂത്യാ
 പുനർവചനമബ്രവീത് || 6.20.20 ||

സുഗ്രീവ സത്യസമ്പന്ന
 മഹാബലപരാക്രമ |

കിം മയാ ഖലു വക്തവ്യോ
രാവണോ ലോകരാവണഃ || 6.20.21 ||

സ ഏവമുക്തഃ പ്ലവഗാധിപസ്തുദാ
പ്ലവംഗമാനാമൃഷഭോ മഹാബലഃ |
ഉവാച വാക്യം രജനീചരസ്യ
ചാരം ശുകം ശുദ്ധമദീനസത്ത്വഃ || 6.20.22 ||

ന ഭ്യേസി മിത്രം ന തമാനുകമ്പ്യോ
ന ചോപകർതാസി ന മേ പ്രിയോസി |
അരിശ്ച രാമസ്യ സഹാനുബന്ധ -
സ്തത്ത്വോസി വാലീവ വധാർഹ വധ്യഃ || 6.20.23 ||

നിഹൻമൃഹം ത്യാം സസുതം സബന്ധും
സജ്ഞാതിവർഗം രജനീചരേശ |
ലങ്കാം ച സർവാം മഹതാ ബലേന
സർവൈഃ കരിഷ്യാമി സമേത്യ ഭസ്മ || 6.20.24 ||

ന മോക്ഷ്യസേ രാവണ രാഘവസ്യ
സുരൈഃ സഹേന്ദ്രരപി മൂഢഗുപ്തഃ |
അന്തർഹിതഃ സുർയപഥം ഗത്വോപി
തമൈവ പാതാലമനുപ്രവിഷ്ടഃ |
ഗിരീശപാദാംബുജസംഗതോ വാ
ഹത്വോസി രാമേണ സഹാനുജസ്ത്വം || 6.20.25 ||

തസ്യ തേ ത്രിഷു ലോകേഷു
ന പിശാചം ന രാക്ഷസം |
ത്രാതാരം നാനുപശ്യാമി
ന ഗന്ധർവം ന ചാസുരം || 6.20.26 ||

അവധീസ്ത്വം ജരാവൃദ്ധം
 ഗൃധ്രരാജം ജടായുഷം |
 കിം നു തേ രാമസാന്നിധ്യേ
 സകാശേ ലക്ഷ്മണസ്യ ച |
 ഹൃതാ സീതാ വിശാലാക്ഷീ
 യാം ത്വം ഗൃഹ്യ ന ബുധ്യസേ || 6.20.27 ||

മഹാബലം മഹാത്മാനം
 ദുരാധർഷം സുരൈരപി |
 ന ബുധ്യസേ രഘുശ്രേഷ്ഠം
 യസ്മൈ പ്രാണാൻ ഹരിഷ്യതി || 6.20.28 ||

തതോബ്രവീദ് വാലിസുതോ -
 പ്ര്യംഗദോ ഹരിസത്തമഃ |
 നായം ദുതോ മഹാരാജ
 ചാരകഃ പ്രതിഭാതി മേ || 6.20.29 ||

തുലിതം ഹി ബലം സർവ -
 മനേന തവ തിഷ്ഠതാ |
 ഗൃഹ്യതാം മാഗമൽലങ്കാ -
 മേതദ്ധി മമ രോചതേ || 6.20.30 ||

തതോ രാജ്ഞാ സമാദിഷ്ടാഃ
 സമുത്പത്യ വലീമുഖാഃ |
 ജഗൃഹുശ്ച ബബന്ധുശ്ച
 വിലപന്തമനാഥവത് || 6.20.31 ||

ശുകസ്തു വാനരൈശ്ചണ്ഡൈ -
 സ്തുത്ര തൈഃ സമ്പ്രപീഡിതഃ |

വ്യാചുക്രോശ മഹാത്മാനം
 രാമം ദശരമാത്മജം |
 ലുപ്യേതേ മേ ബലാത് പക്ഷൗ
 ഭിദ്യതേ മേ തമാക്ഷിണീ || 6.20.32 ||

യാം ച രാത്രിം മരിഷ്യാമി
 ജായേ രാത്രിം ച യാമഹം |
 ഏതസ്മിന്നന്തരേ കാലേ
 യൻമയാ ഹ്യശൂഭം കൃതം |
 സർവം തദുപപദ്യമാ
 ജഹ്യാം ചേദ് യദി ജീവിതം || 6.20.33 ||

നാഘാതയത് തദാ രാമഃ
 ശ്രുത്യാ തത്പരിഭേവിതം |
 വാനരാൻബ്രവീദ് രാമോ
 മൂച്യതാം ദൂത ആഗതഃ || 6.20.34 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
 യുദ്ധകാണ്ഡേ വിംശഃ സർഗഃ ||